

Nazwa kierunku studiów:

Psychologia

Nazwa przedmiotu: Psychologia osób niepełnosprawnych

Poziom studiów: Jednolite magisterskie

Forma studiów: Stacjonarne

Profil studiów: ogólnoakademicki

Nazwa przedmiotu: Psychologia osób niepełnosprawnych

Forma zajęć i punkty ECTS

	Liczba godzin	Punkty ECTS	Sposób zaliczenia
wykłady	30		egzamin
ćwiczenia	24		zaliczenie z oceną
praca własna	55		
Razem	109	5	

Cele kształcenia

Celem jest zapoznanie studentów z współczesnymi poglądami na istotę niepełnosprawności, funkcjonowanie psychospołeczne osób niepełnosprawnych. Istotne jest ukazanie niepełnosprawności jako zjawiska wieloaspektowego, zwrócenie uwagi na podmiotowość i autonomię osób niepełnosprawnych, potrzebę większej integracji oraz likwidacji wciąż obecnych barier, uwrażliwienie na problemy osób niepełnosprawnych ze szczególnym uwzględnieniem kwestii etycznych.

Efekty uczenia się

Kategoria: WIEDZA		
SYMBOL EFEKTU UCZENIA SIĘ	OPIS EFEKTU UCZENIA SIĘ	ODNIESIENIE EFEKTU DO EFEKTU KIERUNKOWEGO
P_W1	1. Nazywa, definiuje i opisuje specyfikę oraz koncepcje psychologiczne funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami.	Ps_WG05_Mgr Ps_WG06_Mgr
P_W2	2. Dostrzega różnice indywidualne wśród osób z niepełnosprawnościami oraz ich wpływ na efekty rehabilitacji.	Ps_WG09_Mgr
P_W3	3. Rozróżnia oraz opisuje działania pomocowe na rzecz osób z niepełnosprawnościami.	Ps_WG11_Mgr Ps_WG12_Mgr
Kategoria: UMIEJĘTNOŚCI		
SYMBOL EFEKTU UCZENIA SIĘ	OPIS EFEKTU UCZENIA SIĘ	ODNIESIENIE EFEKTU DO EFEKTU KIERUNKOWEGO
P_U1	1. Porównuje specyfikę rozwoju i sposobów funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami w cyklu życia.	Ps_UW02_Mgr
P_U2	2. Przewiduje, proponuje i projektuje programy pomocy nastawione na usprawnianie i poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnościami	Ps_UW03_Mgr Ps_UW04_Mgr Ps_UW08_Mgr Ps_UW09_Mgr
Kategoria: KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
SYMBOL EFEKTU UCZENIA SIĘ	OPIS EFEKTU UCZENIA SIĘ	ODNIESIENIE EFEKTU DO EFEKTU KIERUNKOWEGO
P_K1	1. Zachowuje ostrożność w wyrażaniu opinii dotyczących rozpoznawania i funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami.	Ps_KO01_Mgr Ps_KR01_Mgr
P_K2	2. Docenia i jest zorientowany na aktywność własną osób z niepełnosprawnościami.	Ps_KO02_Mgr Ps_KO05_Mgr Ps_KO06_Mgr

Treści programowe przedmiotu

NUMER	OPIS ZAGADNIENIA	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN
-------	------------------	----------------	------------------

NUMER	OPIS ZAGADNIENIA	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN
1	Wykłady (30 godzin) Temat 1 (3godz.) Niepełnosprawność jako zjawisko wieloaspektowe. Niepełnosprawność jako przedmiot zainteresowania psychologii. Kontekst znaczeniowy terminów: niepełnosprawność, uszkodzenie, zaburzenie, upośledzenie, dysfunkcja, inwalidztwo, defekt. Przemiany w zakresie kształtowania modelu Kontekst znaczeniowy terminów: niepełnosprawność, uszkodzenie, zaburzenie, upośledzenie, dysfunkcja, inwalidztwo, defekt. Kategorie (rodzaje) niepełnosprawności. Przemiany w zakresie kształtowania modelu postrzegania niepełnosprawności i osób niepełnosprawnych: model medyczny, model społeczny.. Przemiany w zakresie kształtowania modelu postrzegania niepełnosprawności. Kluczowe pojęcia: niepełnosprawność, uszkodzenie, zaburzenie, upośledzenie, dysfunkcja, inwalidztwo, defekt. Temat 2 (3 godz.) Klasyfikacja i specyfika różnych kategorii i stopni niepełnosprawności. Podział ze względu na czas jej trwania, ze względu na przyczyny (ujęcie lekarskie), ze względu na okres nabycia (ujęcie pedagogiki specjalnej), ze względu na psychospołeczne konsekwencje niepełnosprawności (ujęcie psychologiczne). Osoba niepełnosprawna a sytuacje problemowe, rodzaje sytuacji problemowych. Kluczowe pojęcia: dysfunkcjonalność, inwalidztwo, sytuacje problemowe. Temat 3 (3 godz.) Niepełnosprawność w cyklu życia. Choroba i niepełnosprawność w okresie dzieciństwa i dorastania. Konsekwencje pobytu w szpitalu, deprywacja emocjonalna, choroba szpitalna (sieroca). Europejska Karta Dziecka w Szpitalu. Następstwa niepełnosprawności w okresie dorastania. Choroba i niepełnosprawność w okresie dorosłości. Niepełnosprawność a pełnienie roli rodzinnej, zawodowej, towarzyskiej, materialnej. Niepełnosprawność w wieku senioralnym. Stopniowe wyłączenie się z aktywności życiowe. Problem bezpieczeństwa egzystencjonalnego i właściwej opieki. Kluczowe pojęcia: choroba przewlekła, niepełnosprawność dziecka; niedobory opieki macierzyńskiej- choroba sieroca (depriwacja emocjonalna); Europejska Karta Dziecka w Szpitalu. Temat 4 (3 godz.) Psychologiczne konsekwencje niepełnosprawności. Reakcja człowieka na nagłą i postępującą utratę sprawności, reakcje rodziny i otoczenia społecznego na pojawienie się niepełnosprawności, wpływ utraty sprawności na życie zawodowe i społeczne, niepełnosprawność jako wyraz obniżonej wydolności regulacyjnej jednostki. Niepełnosprawność jako czynnik zaburzający strukturę czynności: orientacji przestrzennej, samodzielnego poruszania się i komunikowania się. Kluczowe pojęcia: mechanizm zaprzeczenia, mechanizm poznawczy; moratorium, reakcje troski, reakcje odrzucenia, kryzys nowości, kryzys osobistych wartości kryzys rzeczywisty. Temat 5 (3 godz.) Społeczne konsekwencje niepełnosprawności. Reakcje troski i reakcje odrzucenia, funkcjonowanie w rodzinie i środowisku pracy, sytuacja psychospołeczna osoby niepełnosprawnej, jakość życia osób niepełnosprawnych - teoria Michalosa, konsekwencje przystosowania do niepełnosprawności - koncepcja Wolfensbergera, koncepcja przystosowania do niepełnosprawności Kerr. Kluczowe pojęcia: reakcje troski, reakcje odrzucenia, teoria Michalosa, koncepcja Wolfensbergera, koncepcja Kerr. Temat 6 (3godz.) Dolegliwości i cierpienie osób niepełnosprawnych. Cierpienie związane z bólem uszkodzeniem ciała, trwałą dysfunkcją mechanizm zaprzeczenia, okres moratorium. Ból jako problem osób niepełnosprawnych. Charakterystyka bólu jego funkcje, elementy i rodzaje. Ból ostry, chroniczny, psychogeny (koncepcja P.D. Walla, stanowisko R.A. Sternbacha). Związek między percepcją bólu i emocjami (stanowisko S. Schachtera i D.D. Price). Procedury postępowania wobec osób odczuwających chroniczny ból według C. J. Getto. Kluczowe pojęcia: ból: składnik sensoryczny, oceniający, motywacyjny, ból ostry, chroniczny, psychogeny, czucie fantomowe: teoria peryferyczna, teoria centralistyczna; obrona zdrowa, obrona neurotyczna; terapia realistyczna Glassera. Temat 7 (3 godz.) Rehabilitacja w ujęciu systemowym. Pojęcie rehabilitacji. Rozwój idei rehabilitacji -rys historyczny. Prekursorzy rehabilitacji w Polsce. Podstawowe cechy procesu rehabilitacji. Warunki skuteczności systemu opieki leczniczo-rehabilitacyjnej. Cele i rodzaje rehabilitacji. Rehabilitacja medyczna, rehabilitacja psychologiczna, rehabilitacja społeczna. Indywidualne uwarunkowania procesu rehabilitacji, rehabilitacja jako proces interpersonalny. Instytucje zajmujące się rehabilitacją osób niepełnosprawnych. Bariery rehabilitacji. Problemy związane z realizacją zasady normalizacji w systemach rehabilitacji. Kluczowe pojęcia: rehabilitacja, choroba, niepełnosprawność - zdrowie; Wiktor Dega, Marian Weiss, Aleksander Hulek; cechy rehabilitacji: powszechność, ciągłość, wczesne zapoczątkowanie, kompleksowość; leczenie, działania kompensacyjne, działania przystosowawcze; bariery rehabilitacji. Temat 8 (3 godz.) Rehabilitacja medyczna, psychologiczna i społeczna. Rehabilitacja medyczna: kinezyterapia, terapia zajęciowa, ergoterapia, metoda Kabata, Vojty, Bobathów, Peto, Domana, rehabilitacja psychologiczna: psychoterapia, poradnictwo rehabilitacyjne, pomoc psychologiczna, rehabilitacja niespecyficzna, metoda Montessori, ośrodki jordanowskie, ośrodki zainteresowań (Decroly), metoda ruchu rozwijającego Kluczowe pojęcia: rehabilitacja medyczna: kinezyterapia, terapia zajęciowa, ergoterapia, metoda Kabata, Vojty, Bobathów, Peto, Domana; rehabilitacja psychologiczna: psychoterapia, poradnictwo rehabilitacyjne, pomoc psychologiczna, rehabilitacja niespecyficzna, metoda Montessori, ośrodki jordanowskie (Jordan), ośrodki zainteresowań (Decroly), metoda ruchu rozwijającego Scherborne, artterapia, muzykoterapia, biblioterapia, rehabilitacja społeczna. Temat 9 (3godz.) Funkcjonowanie psychospołeczne osób niepełnosprawnych. Osoba z niepełnosprawnością w rodzinie i społeczności lokalnej i w życiu społecznym. Postawy społeczeństwa wobec osób niepełnosprawnych. Polityka społeczna a efektywność rehabilitacji. Udział społeczności lokalnych w procesie rehabilitacji. Integracja społeczna osób niepełnosprawnych. Kluczowe pojęcia: postawy społeczne, polityka społeczna, pełnienie ról, aktywność, jakość życia. Temat 10 (3 godz.) Jakość życia osób niepełnosprawnych. Problem bezpieczeństwa egzystencjalnego seniorów. Jakość życia osób niepełnosprawnych. Dochodzenie do niezależności poprzez pracę. Bezrobocie osób niepełnosprawnych. Kluczowe pojęcia: jakość życia, bezpieczeństwo egzystencjalne, praca, bezrobocie.	wykłady	30 / 30

Warunki zaliczenia

WYKŁADY

FORMA ZALICZENIA

WAGA FORMY ZALICZENIA

Brak ustalonych wag.

ĆWICZENIA

FORMA ZALICZENIA

WAGA FORMY ZALICZENIA

Brak ustalonych wag.

Metody kształcenia

Literatura przedmiotu (obowiązkowa)

- Kościelak, R.. Poczucie umiejscowienia kontroli i przekonania o własnej skuteczności w zdrowiu i chorobie. 2010
- Kowalik, S.. Psychologia rehabilitacji. 2007
- Tarkowska, T.. Psychologiczne problemy osób niepełnosprawnych ruchowo. W: J.Kiwerski (red.), Rehabilitacja medyczna. 2005
- Melzack ,R., Wall, P.D. . Tajemnica bólu. 2006

Literatura przedmiotu (uzupełniająca)

- Brzezińska, A.I., Kaczan, R., Smoczyńska, K. (red.) . Sytuacja i możliwości pomocy dla osób z rzadkimi i sprzężonymi ograniczeniami sprawności. 2010
- Janiszewska-Nieścioruk, Z. . Człowiek z niepełnosprawnością intelektualną. Wybrane problemy osobowości, rodzin i edukacji osób z niepełnosprawnością intelektualną. 2003
- Krakowiak, K.. Studia i szkice o wychowaniu dzieci z uszkodzeniami słuchu. 2006
- Mazur, B., Byra, S. . Wsparcie społeczne a poczucie jakości życia młodzieży słabo widzącej. [W:] Jakość życia a niepełnosprawność. 2006
- Pisula, E.. Małe dziecko z autyzmem: diagnoza i terapia. 2005
- Kurson, R.. Odzyskać wzrok. 2008
- Speck, O.. Niepełnosprawni w społeczeństwie. 2005

Odniesienie efektów przedmiotowych do efektów kierunkowych, treści kształcenia, metod weryfikacji

SYMBOL EFEKTU UCZENIA SIĘ	ODNIESIENIE DANEGO EFEKTU DO EFEKTU KIERUNKOWEGO	ODNIESIENIE DANEGO EFEKTU DO TREŚCI KSZTAŁCENIA (NAUCZANIA)	ODNIESIENIE DANEGO EFEKTU DO METODY WERYFIKACJI
WIEDZA			
P_W1	Ps_WG05_Mgr Ps_WG06_Mgr	1	
P_W2	Ps_WG09_Mgr		
P_W3	Ps_WG11_Mgr Ps_WG12_Mgr		
SYMBOL EFEKTU UCZENIA SIĘ	ODNIESIENIE DANEGO EFEKTU DO EFEKTU KIERUNKOWEGO	ODNIESIENIE DANEGO EFEKTU DO TREŚCI KSZTAŁCENIA (NAUCZANIA)	ODNIESIENIE DANEGO EFEKTU DO METODY WERYFIKACJI
UMIEJĘTNOŚCI			
P_U1	Ps_UW02_Mgr	1	
P_U2	Ps_UW03_Mgr Ps_UW04_Mgr Ps_UW08_Mgr Ps_UW09_Mgr		
SYMBOL EFEKTU UCZENIA SIĘ	ODNIESIENIE DANEGO EFEKTU DO EFEKTU KIERUNKOWEGO	ODNIESIENIE DANEGO EFEKTU DO TREŚCI KSZTAŁCENIA (NAUCZANIA)	ODNIESIENIE DANEGO EFEKTU DO METODY WERYFIKACJI
KOMPETENCJE SPOŁECZNE			
P_K1	Ps_KO01_Mgr Ps_KR01_Mgr	1	
P_K2	Ps_KO02_Mgr Ps_KO05_Mgr Ps_KO06_Mgr		